

Bibliothèque numérique

medic@

Borri, Giuseppe Francesco.
Hypocrates chymicus, seu
specimina quinque chymiae
hypocraticae...

Coloniae, P. Vlejsaert, 1690.
Cote : 33244

(c) Bibliothèque interuniversitaire de santé (Paris)
Adresse permanente : <http://www.biusante.parisdescartes.fr/histmed/medica/cote?33244>

33244.

6362.

HYPOCRATES CHYMICUS

SEU

SPECIMINA QUINQUE
CHIMIE HYPOCRATICÆ

A FRANCISCO JOSEPHO
BURRHO

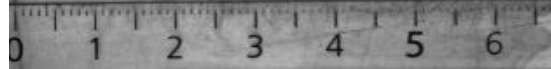
RECOGNITA,

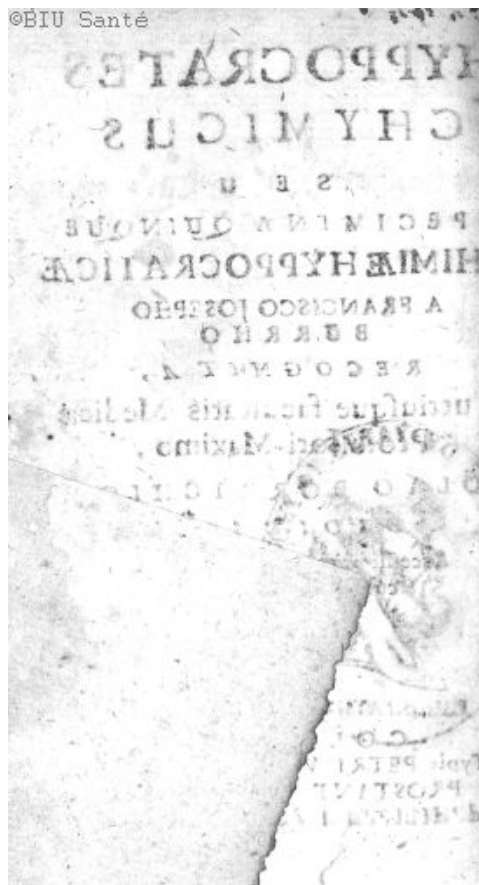
Et utriusque facultatis Medicæ
Petrobori-Maximo,

COLONIE,

Typis PETRI VANDEN DYCK
PROSTANT BRUGELLIS,
Apud PHILIPPUM VLEBJGAEAT 1693.

I

**HYPPOCRATES
CHYMICUS
TEXTUS.**

Lib. 2. de Morbis pag. 45. tom.
2. artic. 13. num. 20. ex edi-
tione Lindana Amstelo-
damensi.

*Inungat autem Caput Baccis Lauri tritis,
& gallis, Myrrha, & Thure, &
Argenti flore, adipeque suillo, ac
oleo Laurino, Hispermixtis inungatur.*

Hæc planè Chy-
mica præscribit
Hippocrates cõ-
tra Hydrocephala-
giam exulcerantem. Ar-
genti

2. **HYPPOCRATES**
genti florem eliciunt Chy-
mici spiritibus salium siccis,
quos vocant volatiles, ho-
rum acrimonia eundem red-
dit maximè penetrantem;
propterea miscetur ab Hyp-
pocrate quintuplæ portioni
specierum oleosarum, ac
pinguium hujus acris floris
argentei pars unica, ut illa-
rum videlicet molli unguine
deliniatur istius siccitas mi-
neralis, cùm salinorum spi-
rituum acida vis substantiæ
metallorum admixta inter
unctuosa egregiè mitescat
sine detrimento suæ adstrin-
gentis facultatis. Nec est pro-
babile ab Interprete, olim
meo

C H Y M I C U S. 3
meo amico, & Chymici studii Cultore in expositione hujus loci, plurimumque aliarum præscriptionum florem argenti pro spuma assumptum fuisse. Nam spuma argenti est Lythargirium congelatum circa labra argenteæ massæ in cineritio post plumbi torrefacti absorptum fluidum recrementum ab ignitis, & bubulis cineribus, quibus saturatis supernatat fusum instar ceræ, & in frigore concrefcit in lapidem subruffum. Hæc argenti spuma non indiget correctione tam multi olei, & adipis, quia non mordet, & Chyrurgi ea simpliciter

A 2 ter

4 HYPOCRATES
ter pulverisata utuntur felici-
ter ad quævis ulcera cutanea
absque inflammatione exsic-
canda, nam gignitur ex solo
plumbo, quo docimastæ
eluantur tanquam minerali
balneo sordes adscititias ar-
gento, vel auro; Hinc ab an-
tiquis artis Chymicæ Insti-
tutoribus non peculiariter
velut flos argenteus morbo-
sis capitis affectionibus, sed
omnibus extimis cutis vitiis
emendandis spuma Saturni
dedicata fuit. Fortasse, quia
Saturnus plumbi sator à fir-
mamento est prima Stella,
quæ cæteras inferiores com-
plectitur eodem modo, quo
car-

C H Y M I C U S. 5
carnes, & viscera nostra à
frigida epidermide ambiun-
tur, vel quia plumbi ablu-
tione tam auri, quam argenti
extimæ atomorum superfi-
cies ab omni inquinamento
purgantur; itaut horum me-
tallorum perfecta substantia
inde acquirat solidissimam
tenacitatem, & deduci queat
sub malleo in bracteolas re-
nuissimas. Sed ob quas ratio-
nes argentum ex melioribus
substantiæ lunaris esluviis
conflari in terræ visceribus,
adeoque malignis Lunæ assla-
tibus expellendis ab humano
cerebro singulare, & admi-
randum ex eo fieri posse me-
di-

.2310

A 3

di-

6 HYPOCRATES
dicamen veteres nobis fidem
fecerint, cenferem ab iisdem
obſervatum fuiſſe, in pleni-
lunio fodinas argenti gravi-
dari pretioſa vaporum nebu-
la, ipſumque metallum re-
dux à juſto examine probi ci-
neritii ex arietinis cornubus
crematis compreſſi candore
Lunæ in ejuſdem apogeo
æmulari, quin imo ab operi-
bus argenteis candefactis, &
extinctis in bullienti lixivio
ſalis communis, tartari, &
aluminis cernimus indui ip-
ſius quaſi cerebri floridam
albedinem. Hæc lævia qui-
dem, curioſa tamen exprimit
argenti geneſis, & extrema fa-
cies.

C H Y M I C U S. 7
cies. Verùm ejusdem metalli
eliquatio in genuino nitri spi-
ritu, ejusdemque per destil-
lationem volatilis transfusio
mirabilem patefaciunt ar-
genti cum Luna consensum,
nam hic liquor argenteus
augetur Luna accrescente,
imminuitur eadem deficien-
te, quamvis in vase vitreo
hermeticè obfignatus exter:
Præterea vividus sensus emi-
cat modo tamen metallico in
argento, nam præfatus ejus
liquor confestim turbatur at-
tractu minimæ portionis in-
fenforum salium puta guttu-
læ spiritus falis, aut armo-
niaci, &c. Ideoque præferet
no-

8 · HYPPOCRATES.

nobis quasi convulsionem
cerebri, quando in illud ir-
ruit lymp̄ha mordax malignæ
falsedinis. Verùm in hoc ex-
perimento ossa candida, quæ
ad fundum vasis reposita planè
instar pinguis medullæ se dis-
solvit fusa ab exigua flammula,
cùm cerebrum facili opere
in sartagine eliquetur priùs
à superflua humiditate pur-
gatum, & in segmenta tenuia
dissolutum alioquin, juxta
Hippocratis sententiam, ob
gluten pituitosum assari ne-
queat absque hac prævia
præparatione. Deinde Luna
imperium humiditatis exer-
cet in omnes res siccas, Ar-
genti

C H Y M I C U S . ¶
genti liquor quascumque
calces aridissimas metallo-
rum humectat , & in suam
pristinam densitatem conso-
lidat , fluctibus suis assurgit
mare quasi sponfus ad circui-
tum Lunæ subsultat argen-
tum vivum , quod est mare
Chymicorum , & infinitis
ramulis erumpit ad optatos
amplexus mineralis Dianæ se
in nitroso latice abluentis ,
nec sine propriæ dotis aucto
pretio deprehenditur Mer-
curius à sagaci artifice in no-
bili illo conjugio . At exi-
guum facturus operæ pre-
mium hebescit calamus in pro-
lixâ harum observationum
enu-

IO HYPPOCRATES
enumeratione, siquidem im-
mixtus flos argenti unctio-
nis externis, ubi opus fuerit
quævis capitis, aut uteri ulce-
ra exsiccare, atque internè
exhibitus in congruis liquori-
bus, ut revocentur ad men-
tis usum Lunatici, aut quæli-
bet pravæ capitis affectiones
eradicentur à felici experien-
tia jugiter commendatur;
præsertim si procreetur me-
diante sale volatili, vel spiri-
tu acri ab humano cranio
profecto, sed operatio subti-
lem requirit Enchiresim. Plu-
res Chymici ignorantes ar-
tem perducendi argentum
ad primigenitum suæ virgi-
næ

C H Y M I C U S. II
nez puritatis gradum decerpunt flores, & lymphas cereuleo colore infectos, qui reverà tinguntur à reliquiis cupri ab argento nondum factis emunctis, quod fuerat hisce operationibus dedicatum, quia intima argenti substantia fulget adamantina claritate in centro cujuscunque suæ minimæ particulæ. Porro contingit, & ab argento septies replumbato aquas solventes fucari saphyrina, vel smaragdina amenitate, quam velut spuriam rejiciet à mineralium tincturarum legitimo genere diligens veritatis scrutator: utpote exortam

12. HYPOCRATES

tam à pluribus materiis ad
lympham acutam obrinen-
dam in prima destillatione
adhibitis, nam silices, arenæ,
boli, alumina, vitriola. ossa
calcinata, sulphura urinæ
exhibent liquores aquea pel-
luciditate fulgentes, sed
quos igne fornacularum ho-
rum colorum laruat: ffucia.
Cæterùm flos ab argento
enatus friatur in candican-
tem pollinem. qui nitore, &
pondere vix distingui posset
à niveo pulvere arsenici cri-
stallini, vel Mercurii sublima-
ti, at hi duo pulveres tosti in
lamina vitrea ad apicem ar-
dentis tedæ nulla humectan-
tur

C H Y M I C U S. 13
tur fusione , sed constanter
siccī in albicantem fumum
attenuantur, pulvillus autem
argentei floris prius assatus
fluit , ut cera, deinde gryseæ
nubeculæ sinuoso volumine
circumactus evolat ab igne,
nulla post se relicta macula,
imposterum tamen sagax
fraus mineræ plumbeæ flores
æquè fusibiles, & halituosos
in eorum torrefactione pro
argenti floribus magno fœ-
nore inexpertis divendit.
Scelestum fraudis ingenium
detegitur si in cuprea lamina
flores illi comburantur, quæ
ante fugam à salibus diripit
volatilem argenti substan-
B tiam,

14 HYPOCRATES

tiam, eamque coruscantem
ob oculos ponit secernendam
ab impuro livore usti
flores saturnini lamellam
cupream defadante. At occurrunt
mihi duæ dubitationes subtiliori
examinis trutina à Curiosis
perpendendæ, quarum prior me
urget ad investigandum, cur
nulla recensatur in Libris
Hypocratis ab hydragiro petita
medela. An quia illius mineræ
tunc temporis nullæ innotuerant
experientiæ humanæ, quod tamen
falsum est, quia legimus apud
Aristotelem Veneris simulacrum
ad omnes edendos motus

C H I M I C U S. I
rus cum argenti vivi mobili-
tate à Dædalo inventum fuisse,
vel quia satiùs duxit so-
lùm adsciscere suæ pharma-
corum cohortis argenti flo-
rem, tanquam à veteri medi-
cina, & propria Hyppocra-
tis praxi innoxium, & vali-
dum in omnibus operationi-
bus compertum, quæ possent
à Neothericis de hydragiro
celebrari. Quod si quis Mer-
curius sub nomine floris ar-
gentei ab Hyppocrate præ-
scribi censeret, sanè hæc opi-
nio rejiceretur ab experien-
tia, quæ nullum amplectitur
hydragiri florum usum in ex-
siccandis ulceribus, cùm flos

B 2 hy-

16 **HYPPOCRATES**
hydragiri sit ille, qui dicitur
sublimatum, & in minima
quantitate inspersum, & alli-
gatum cuicunque solidæ cor-
poris parti eandem possit
deletorio morfu dilaniare,
sed flos argenteus quàm le-
vissimè tritus, vel in vino di-
lutus tutè per se infunditur
etiam mucosis, & inveteratis
uteri ulceribus, quippe ho-
rum lubrica sanie satis retun-
ditur illius salubris mordaci-
tas, quæ tamen, ut ab initio
vidimus ad sanandum ulcus
sanguifluum, indiget miscibi-
li olosorum lenitate. Altera
disquisitio observat nulla in-
terni usus assumptione ab
Hyp-

C H Y M I C U S. 17
Hypocrate florem argen-
teum commendari, cùm ta-
men flos æris, ad cujus no-
men plerique ex doctis Me-
dicis expavescunt passim
ægris diversis, & pleuritide
affectis ad olivæ quidem ma-
gnitudinem ab eodem propi-
nari jubeatur. Quantitas hæc
ad olivæ crassitiem circum-
scribi nequiret, si flos æris
constaret ex illis minutissimis
globulis decidentibus ab ære
ignito, dum aqua extingui-
tur, ut falsò credit Galenus,
in quibus nullus delibatur sa-
por incisivus. Oportet igitur
florem æris Hypocraticum
fuisse in offam, vel in tabellas

B 3 com-

18 **HYPPOCRATES**
compactum quem posset ad
olivæ magnitudinem agris
elargiri. At hæc in peculiari
capite de æris flore fusiùs pa-
tebunt, nam genuinus æris
flos à lamellis cupri irroratis
cum spiritu cinerum clavel-
latorum pululat colore, &
sapore gratissimus, dum tin-
ctura saphyrum gustu virgi-
nei mellis referat acrem dul-
cedinem, ideoque idoneis
facultatibus suaviter deter-
gendi insignitus jure merito
expurgando pectori dedica-
tur, & ad plures alias tollen-
das internas ægrotudines ab
Hypocrate inseritur suis
pharmaceuticis descriptioni-
bus

C H Y M I C U S. 19
bus. Nunc ageris florem ar-
genti resumamus, qui in sua
nitrosa creatione contrahit
acerbum saporem non diffi-
mitem ab austeritate mespilli
immaturi, quem ars demul-
cere ignorabat tempore
Hyppocratis, ut palato arri-
deret. Propterea suspectas
habuit illius faucibus asperas
vires, quas posteris cicuran-
das reliquit in nucleo suæ
immaturitatis convolutas.
Hinc fixorum salium muria
hujus floris asperitatem de-
lere didicerunt artifices, imo
in eum temperiem talem in-
dit hodie quorundam soler-
tia, quam flos fit insulsus,
nec

20 HYPPOCRATES
nec tamen vires ejus medica
eliduntur. Ex arte abdita dis
solvendi nexus mineralium
Elementorum depromere
possem non unam gignendi
floris argentei rationem, sed
omne artificium, quanvis
utile negligitur, cujus diffi
cultas mechanica perterefa
cit operantem, quamobrem
levis laboris opus à me in
ventum luculenter descri
bam. Sursitur uncia argenti
moliti, quo pictores exor
nant imagunculas, huic in
mortario vitreo misceatur
drachma florum sulphuris
septies sublimatorum. Nigri
cabunt. Trituratae in vitrea
cu-

C H Y M I C U S. 21
cucurbita affunde phlegma-
ris aceti genuini per M. B. &
flegmaris vitrioli Romani per
arenaceum ignem acquisiti
uniuscujusque heminas duas,
huic cucurbitæ appone ga-
leam rostratam, & igne leni
M. B. liquoris abstrahe me-
dieratem, aquam reafunde
suo pulveri argenteo quater,
totidemque recupera per de-
stillationem tandem resi-
duum dimidii liquoris cautè
decapulatum repone in cella,
succrescent cristalla dulcia,
ut saccharum, quæ ab humi-
ditate per se in hypocausto
arefacta conteruntur in pol-
linem albissimum, & usui re-
con-

22 HYPPOCRATES
conduntur. Nigras feces ab
effuso latice divisas, licet ea-
rundem aquarum recenti
quantitate diluere, atque ab
eis repetita pristini operis re-
gula cristallorum novam so-
bolem aliquoties desumere.
Ultimò si quid indissolubile
argenteæ scobis non elixatur
triquetro vase, exceptum in
metallicam massam confertur
igne fusorio, hic flos adhuc
semel sublimatus expirat to-
tus ab igne, commendat vi-
res ejus ipsa saporis dulcedo,
quæ in vincendis ægredituni-
bus naturæ humanæ videtur
mihi unicè idonea, quia in ea
velut in suavi matrice delites-
cunt

C H Y M I C U S. 23
cunt omnes alii sapes ex-
cernendi ab obstetrice Chy-
micorum dexteritate. In om-
nibus capitis morbis prius
ingesta singulari purgantium
pharmacorum serie, ægris ad-
ministratur hujus floris ar-
gentei à pondere sesquifili-
quæ ad binam cum dimidia in
aqua sanguinis humani, & spi-
ritu unguis alcis. Correptis
à morbo comitiali in aqua
florum, & feminis pæoniz,
Laborantibus comate vigili,
in spiritu corni cervi, vel cra-
nii humani. Afflictis ab apo-
plexia in aqua bethonicæ. Ab
hemicrania afflictis in aqua
liliorum convallium. Masti-
chi-

24 **HYPPOCRATES**
china vertiginosis. In aqua
origani paralyticis. In aqua
laseris aromatizata oblivio-
sis. In aqua castorei, & sal-
viæ lethargicis. In aqua cere-
bri vitulini tabescentibus ex
perenni coriza. In aqua flo-
rum myrtillorum formido-
losis. In conserva de alher-
mes occupatis à larvis dæmo-
niacis. In electuario de gem-
mis phreneticis. In aqua pul-
lorum hirundinis tetanica
convulsione vellicatis. Oph-
thalmicis in spiritu chelidoni:
& carnis viperinæ. In hæmör-
ragia, cum emulsione seminis
plantaginis. In alopecia cum
aqua visci quercini. In hy-
dro-

C H Y M I C U S. 25
 drocephalagia cum spiritu
 succini, in splendoribus ob
 oculos obversantibus cum
 aqua florum rhæados : in ni-
 ctalopsia cum aqua hepatis
 vitulini. In omnibus istis,
 pluribusq; aliis morbis oportu-
 tunè ægris injungitur, ho-
 rum medicaminum usus ho-
 ra post cœnam, quia vis me-
 dicaminis cibus supernatans
 faciliùs à capite attrahitur,
 tum quia anima quæcumque
 corporis munia alacriùs obit
 in somno, teste Hippocrate.

C HYP.

26 HYPOCRATES

utilit mup sigillu ebor

HYPPOCRATES

utili iudicio tui inflat

De Decenti ornatu.

Quonia enim maxime
in Medicina in cri-
men vertitur eam
adhibentibus quem
admodum aurum adulterinum in
igne iudicatum tales seipfos esse
demonstrant.

De Aeribus, Aquis, & Locis.

Aut hic ubi calida aque exi-
stunt, aut ferrum nascitur,
ant

C H Y M I C U S. 27
*aut es, aut argentum, aut au-
 rum, aut sulphur, aut alumen,
 aut bitumen, aut nitrum. Hec
 enim omnia præ violentia caloris
 nascuntur; non itaque ex huius-
 modi terra aque bonæ prodeunt,
 sed duræ, & æstuosæ, quæ diffi-
 culter minguntur, & alui ege-
 sioni contrariæ sunt,*

P R I M O.

De Dieta.

A *Urum operantes tundunt,
 lavant, mollè igne liquant,
 fortè autem non conflat, ubi
 verò elaborarunt, ad omnia
 utuntur; Homo frumentum tun-
 dit, lavat, emollit, & ubi igne
 C 2 coxit,*

28 **HYPPOCRATES**
*coxit, utitur, & forti quidem
 igne in corpore non conflat, ve-
 rum molli, ac lento.*

TEr n̄ fallor Hippocrates
 tantummodo facit in Li-
 bris suis, qui extant, de auro
 mentionem. Afferit enim in
 Libro de Aeribus, **A**quis, &
 Locis, quòd aquæ manantes
 à minera æris, argenti, aut
 auri, aut sulphuris, ubi cali-
 dæ existunt, sint duræ, atque
 æstuosæ, quia hæc omnia gi-
 gnuntur præ caloris violen-
 tia. Quamobrem cùm ex meo
 instituto sit demonstrare
Hippocrati efficientem me-
 tallorum causam innotuisse.

ar.

C H Y M I C U S. 29
atque intimas eorundem
qualitates fuisse perspectas
non mediocri ornamenti
Chymix futurum puto, si
omnia hæc subtili indagine
examinata sapientibus sim
revelaturus. Itaque primò
occurrit investigandum, an
cum veritate consentiat con-
clusio, quâ definitur ab Hyp-
pocrate aurum nasci præ
nimio calore. Sanè plures
fluvii frigidi numerantur,
in quorum littoribus ope-
re rusticorum arenæ sub-
nigræ super declives asseres
impetuosè projectæ, inde-
que delabentes post se relin-
quunt graviora ramenta auri
C 3 puri.

30 HYPPOCRATES
puri. At quod mirandum, ne
aurum illud putemus è mon-
nium fodinis abrasum, atque
ab alluvione aquarum in sub-
jectam camporum planitiem
delatum, non in toto istorum
fluminum margine has sub-
ruffas, ac subnigras arenas
auríferas inveniri, cum tan-
tum deprehendantur in qui-
busdam sinibus plurium mil-
liarium inter se diffitis maxi-
mè ubi regurgitantes undæ in
turbidos vortices conglome-
rantur. Sunt igitur arenæ il-
læ nigricantes, & prassinæ
veræ matrices auro procre-
ando à naturæ destinatæ. Cor-
ruscant atro, & lateritio co-
lore

C H Y M I C U S. 31
lore deliburæ , quia sunt fer-
rugineæ , atque hinc omni-
modo aptæ sunt ad conci-
piendum intensissimè sul-
phureum calorem ferien-
tium Solis radiorum. **O**mnis
nigredo enim repellendo à se
lucem ejusdem ingeminat
focum , & præcipuè inter cu-
mulus arenarum , ubi sinus
innumeri variis modis com-
ponuntur ob cujuslibet are-
nularum angulos , & figuras ab
aliis discrepantes , & conse-
quenter in plures foculos
congeruntur. **H**inc Chymi-
ci arenaceum ignem struunt
in multis operationibus igne
vehementi perficiendis , quia
ipfi

32 HYPPOCRATES
ipsi Fabri ferrarii arenas in-
spargunt in ferrum candens,
ut facilius in igne reducatur
ad scintillantem suam irradia-
tionem, qua mollietates ipsi in-
datur, non absimilis ab ea,
quam exhibet. Percutitur sub
malleo plumbum in frigido,
fortasse ut rarum advenam
excipiant aures sapientis
Theoretici adjectivum illud
sulphureum, quo superius
Solis calorem insignivi. Sed
rationibus tamdiu insistere
debemus, quamdiu conve-
niunt cum rebus sensatis, vi-
detur mihi, quod quidquid
ardet, vel calefacit in hoc
mundo suam ad sulphur re-
ferre

C H I M I C U S. 33
ferre debeat originem propriam, quia delitescit in quibuscunque mineralibus, vegetabilibus, ac animalibus, & ab omnibus istis extractum cuilibet exponere potest ob oculos sedulitas periti artificis. Nihil igitur in terrarum Orbe sulphure orbatum producitur, à genitoribus, & quia omne agens agit sibi simile, remanet, quod cum nemo det, quod non habet, & terra sit frigida, & sicca, aqua verò frigida, & humida; solus Sol, qui est calidus, & siccus participet de sulphure, ut pater, & sulphur participet de Sole, ut filius.

34 HYPOCRATES
filius. Id quod experientia
confirmatur, nam purum sul-
phur sublimatur quidem, sed
non comburitur à Solis ra-
diis in foco speculi ustorii
collectis, verùm si addantur
minimæ portiuiculæ ligni,
aut papyri ab hisce incensis
aduritur, quia nullum agens
agit in propriam perniciem,
ruina autem sulphuris fit so-
la ejusdem incensio. Cæte-
rùm sulphur, quod mercu-
rium in cinnabarim, & reli-
qua metalla in vitriolum mu-
tat, ignoscit auro, id est Soli
metallico. Hinc fit, quod in
mediis arenis cuprosis, ac
ferreis squammulæ nitescant
auri

C H Y M I C U S. 35
auri mundati ab omni inquinamento, quod reperire non contingit in locis mixtorum metallorum, ad quæ non perveniunt Solis radii, quibus littorales arenæ interviunt pro cineritio, & sulphur lucis vice plumbi, ac prunarum, ut nitidulæ illæ auri hinc inde emergant puræ, non tamen absque modicæ argenteæ portionis miscella: mater verò arenæ illius variegatæ à meâ experientia est terra imbuta influxibus Stellarum Martis & Veneris, non autem sal amarus, vel mercurius indigestus, aut sulphur impurum, ut plurimum

36 HYPPOCRATES
rum delicia statuunt, nam
cuprum, & ferrum sunt me-
talla perfectissima in genere
suo, quamvis illud ærugine,
istud rubigine laboret. Hæc
ritè examinata sulphur, &
sulphuris sal exhibent sanè;
at mercurium solerti enchiri-
si mea triginta septem anno-
rum nunquam exhalant, ad-
ditione tamen mercurii præ-
sertim sublimati in argentum
vivum colliquantur quidem,
sed simplici ac longa ablutio-
ne cum sale, & aqua iterum
revolvuntur ab hoc in sco-
rias sui generis. Liquefacti
in ignis tormento omnino
liberant se ab implexu inhæ-
ren-

10 Santé .
C H Y M I C U S . 37
rentis mercurii per retortam
recuperandi. Non igitur fa-
tis possum demirari sæculi
præteriti , ac præsentis cæ-
cæ credulitatem , qua con-
fidenter plurimi sibi persua-
dent, metalla omnia gigni ex
tribus principiis , nempe sul-
phure , sale , & mercurio ,
cùm experientia pateat , me-
talla gigni à solo sulphure
per minima admixto cum
purissima terra , si ferrum
cum cremore marmoris , si
cuprum cum beudo berillo,
si stannum cum talco nigro,
si plumbum cum cristallo , si
argentum cum polline gem-
meo , si aurum create sit de
D in-

38 HYPOCRATES
intentione naturæ. Quod si
imperfectorum metallorum
vitriolum extractum cum
aqua simplici objiciatur esse
sal, facile id à me impetrabi-
tur, sed dicendum, talem sa-
lem per accidens oriri ex ejus
ab humida sulphuris metalli-
ci resolutione, & esse ejus-
dem cognationis cum eo, qui
degustatur in ejus oleo per
campanam, vel per aliud in-
strumentum profecto quod
suum in sulphur cremabile,
ut prius facile reduci patia-
tur. Explodenda igitur est
opinio hæc de triplici princi-
pio nempe sulphure, sale,
& mercurio, quia sulphure
ag-

C H Y M I C U S. 39
agnito, ejusque miscela modis infinitis tam in regno vegetabili, quam minerali, sive animali à naturæ motu procedens facilius, & veriùs scrutabimur rerum compositiones, & qualitates, cum non sit elementatum sulphur, sed Elementum, atque ignis pater, & filius, ut aqua est mater, ac filia humiditatis. Quid enim quæso in hoc terrarum Orbe, adnascitur sine sulphure! nonne ex quibuscunque creatis licet nobis sulphur extrahere? sal quoddam in crucibulo fustum, fumat inflammatum, & sulphureo halitu cerebri membranas

D 2 nas

40 HYPOCRATES
nas titillat. Saxa simul con-
fricata redolent sulphur.
Oleosa, & pingua denique
omnia, combustione, conco-
ctione, penetratione, origi-
nem suam à sulphure desu-
mere nos docent. Si quis per
definitionem explicare cona-
tur naturam, & esse Elemen-
torum oportet quod ratio-
cinationem suam torqueat in
gyrum, quo nulla melius
præsignatur Dei entitas, cum
habeat principium pro fine,
& finem pro principio C.
Amicatur sulphur, & dissol-
vitur cum omnibus spiritibus
oleosis, ac pinguedinibus.
quia quamvis specie ab eo
dif

C H Y M I C U S . 41
differant, conveniunt tamen
in genere. Si quis igitur per-
negat in omnibus rebus crea-
tis sulphur adesse, oportet
quòd etiam sine aqua, & ter-
ra progigni asserat. Si suo sul-
phure spolièntur salia quævis
ad nihil ultra valent, quia ab-
sunt cum illo eorum actio-
nes, ut norunt illi, qui aquis
valentibus extractis à nitro,
& alumine segregant aurum
ab argento : nam bina destil-
latione à præfatis metallis
combibentibus in se atomos
sulphureos, earundem he-
bescit vis crisulca. Hinc à re-
petita destillatione multa-
rum operationum Chymica-
rum

D 3 rum

42 **HYPPOCRATES**
rum infelix eventus, & no-
xia diligentia. Vis quoque fe-
minum quoruncumque later
in solo sulphure, quapropter
omnia sunt unctiosa, &
de se oleum fundunt copio-
sè, vel sub prælo, vel in de-
stillationibus. Sanè cùm fel-
lis succum examinarem mer-
curio infuso, atque in eo de-
cocto per amalgamationem
contigit mihi veras micæ
auri educere, & per præcipi-
tationem genuinam potiri
sulphure. Nullum animal sine
felle vivit, cùm equi, & co-
lumbæ idem asservent in vesti-
culis tenuioribus circa exti-
mos hepatis lobulos protube-
ran-

C H Y M I C U S. 43
rantibus. Quamobrem patet,
quod succus felleus sit liquor
verè mineralis: cùm igitur
profiteatur Hyppocrates au-
rum nasci præ caloris viole-
ntia id procul dubio adjudica-
vit Sulphuris solaris actioni,
idedque post aurum recenset
sulphur. Secundo loco exa-
minanda venit solertia, quæ
suasit Hyppocrati descrip-
tionem Laonicam artificii,
quo metallurgi utuntur ad
aurum in puram massam re-
digendum, nam cùm dixerit,
aurum nasci præ caloris vio-
lencia in libro supracitato,
docet subinde in libro primo
de Dieta, aurum molli igne
li-

44 HYPOCRATES
liquari debere, quia forti non
conflatur, hæc quamvis sibi
ad invicem videantur oppo-
sita, nihilominus inter se con-
veniunt, quia indiget aurum
summo calore, ut acquirat
in minera homogeneam visci-
ditatem, sed ut liquetur, mol-
lem expetit ignem, alias inter
æstus vehementes profilit in
globulos milliares dispersi-
tum, carbones, & cineres di-
taturum. Ratio est, quia sub-
stantia auri quovis mercurio
renuor in violenta fusione
crucibuli carcerem indignans
per medias flammæ aëreo,
atque à genesi sua sibi noto
itineri se committere inten-
dit,

C H Y M I C U S. 45
dit, ubi ab ejus intemperie
frigida occupatum depluit in
grandinem pretiosam con-
cretum. Quorum verò ligno-
rum carbonibus ignem mol-
lem ad aurum fundendum
struere debeamus, cum ars sit
penès Hyppocratem, me ad
illius indaginem inflamma-
vit. Observavi igitur ab Eu-
ropæis artificibus ex Tilia, &
nuce avellana carbones ad
aurea opera eorum perfici-
enda objici ante follis an-
helantis tubum distantem.
At Batavi necessitate com-
pulsæ adhibent cespites, quo-
rum ardor æqualiter diffun-
ditur, & absque ullo crepitu
non

46 **HYPPOCRATES**
non sine magno emolumento, cum nec hilum quidem auri in tali igne pereat. Reperiuntur cespites isti in campis, & inter arenas, nec aliunde proveniunt, quam à multa copia frondium terrestrium, vel herbarum jamdiu maceratorum ab aquæ maritimæ accessu, & recessu, in fundo, ubi aquæ stagnantes non solum in Holandia, verum in pluribus aliis Provinciis torpent. At Orientales Indi utuntur excrementis bovillis in campo à Sole arefactis, cujus ardor ita clarus, & mollis existit, ut quemquam alium evincat juxta meam

C H Y M I C U S. 47.
 meam experientiam in auro
 purgando, & fundendo. Car-
 bones verò laricei, & abjegi-
 nei lambentibus flammis au-
 rum liquefactum perbellè
 demulcent, & custodiunt. At
 quercini, & castanei, ut &
 carbones fossitii aurum acri
 flamma impetunt, ferunt,
 exagitant, diripiunt, quippè
 quòd abundant sale Joviali,
 & Saturnino solari metallo
 apprimè infenso, nam in fu-
 sione auri, si fortuitò adhz-
 reat minima stanni portio,
 vel plumbi, ad hoc quod pri-
 stinæ puritati restituat ut, in-
 diget nova, & secreta parti-
 tione, quia sub malleo resilit
 in-

48 HYPPOCRATES
instar vitri comminutum in
multa fragmina, quibus fer-
ruminandis inepta est super
eadem projectio crisocollæ,
sublimati, tartari, aut cujus-
libet salinæ repurgativum.
Cùm tamen Philosopho me-
ditari qualitates contenti, &
continentis operum mecha-
nicorum incumbat, nihil à
propria observatione inex-
ploratum dimittam ex iis,
quæ ad artificii perfectionem
conducere possunt, ut quod
casu persæpè fit, tandem
perducatur ad methodum
ruram praxis scientificæ.
Ideò aliquid dicam de terra,
quæ crucibulis effingendis
ad-

C H Y M I C U S. 49
 adhibetur omnium optima
 est, quæ de talci, aut rubricæ
 participat, materia verò pes-
 sima censenda, quæ scætet
 arenis, & colore suo æmula-
 tur, postquàm incanduit li-
 vorem stanni calcinati, nam
 infuscet auri colorem, ejus-
 demque corrumpit molli-
 tiem. Nulla verò calamitas
 tristiùs affigit auri fusionem
 infausto Solis aspectu ad Lu-
 nam, nam tunc excitatur ig-
 nis fumigans inæqualis, adeo-
 ut aurum ipsum quodammo-
 do videatur fieri refracto-
 rium suæque oblectetur fu-
 sioni, magisque si ærem tur-
 bidum diverberet aliquis ex
 E tem-

50. **HYPPOCRATES**
tempestuosis ventis meridia-
nis, nam qui fecit ventis pon-
dus, ut docet Job, decrevit,
quòd à solo Aquilone autum
veniat exaltatum ad ulti-
mam suam probitatem. Sub-
sanabunt has veras præcep-
tiones cachinni nonnullo-
rum pinguioris minervæ, qui
verbis quidem amant, factis
verò inter sapientes adscisci
recusant, ante quos omnipo-
tentia Dei æquè adorabilis
est minimis, ut in maximis.
At se dignentur potius com-
miseratione nostra, quàm in-
vidia, ignorantes, quòd etiam
si verum sit, nihil in intelle-
ctu prius esse, quàm in sensu,
non

C H I M I C U S. SI
 non propterea nomina indi-
 ta solis auro, cæterisque me-
 tallis ab aliis planetis mutua-
 ta carent sua sensata certitu-
 dine, nam patuit veteribus
 Philosophis giganteis corpo-
 ris membris à natura pro-
 creatis veritas illa quæ bene-
 ficio Telescopii in hoc nostro
 sæculo confirmatur; nempe
 plumbea luce Saturnum in-
 termicare, Jovem stamnea,
 ferro candicanti Martem,
 Aurea Solem, Cuprea Venerem,
 Hydragirica Mercurium,
 Argenteo fulgore Lunam.
 Hæc de Hyppocratica
 fusione auri genuini fortasse
 fusiùs, quàm opus erat, ex-
 pli-

E 2

52 **HYPPOCRATES**
plicata sint. Nunc verò no-
stra indago se convertet ad
explorandum, quo genere
ignis usus fuerit Hyppocra-
tes, ut distingueret aurum
adulterinum à naturali, sanè
si auricalchum habuit ad ma-
nus superficialiter exaltatum
ad tincturam duo de viginti
cerationum potuit sola igni-
tione, ex qua extractum in
frigido nigrescit, dignoscere
fraudem divitiosam, si aurum
corruptum fuit à miscela ar-
genti, & in cimento euectum
ad sophisticum eundem a-
stum aureum Hyppocrati
proculdubio innotuit, utrum-
que artificium capellæ, &
lym-

C H Y M I C U S. 53
 lymphæ acutz, quia ignibus
 constantè perseverant lar-
 væ istæ in proprio statu,
 quamvis concedam, quod
 juxta Suidæ, & Plinii tradi-
 tionem cum sale, & alumine
 plumoso in pixidibus cemen-
 tatoriis deceptio non una
 consumpto argento manife-
 stari possit. Verùm argentum
 sulphuri cum auro conjun-
 ctum ridet has pœnas, judi-
 ciumque Saturni sive plum-
 beo, sive sibiaceo calice de-
 scriptum unicè reformidat
 nam post illud expallescet
 omne fallax aurum: cujus
 insuper fusi cum tripla novi
 argenti quantitate dolosum
 E 3 pre-

54 HYPPOCRATES
pretium moribus suis la-
niant aquæ acutæ ex nitro, &
alumine. De hoc igitur exa-
mine, dixit Hyppocrates,
quod in igne judicetur au-
rum adulterinum, nam Sa-
turnus contra hæc, fulmina
sua exercet mediis in ignibus.
Jam verò disquisitione no-
stra eò intendemus, ut dete-
gatur arcana ratio, quam se-
cutus est Hyppocrates au-
rez fusionis præcepta com-
parando regulis panem af-
fandi in clibano pristinæ, nam
de utraque massa auri, & tri-
tici docet, quod tundantur,
laventur, & molli igne tra-
ctentur, illud, ut ad omnia
in-

C H Y M I C U S. 55
infernus, hoc in corpore vi-
vo fiat alimentum. Scio equi-
dem triticum esse semen so-
lare, quod etiam in regioni-
bus frigidis vegetat, & planè
maturefcit afflatum à Sole
fidereum Leonem exagitan-
te. Novi, quòd nonnulli Phi-
lofophi eliciant liquorem ex
eo Solis cæleftis omninò
conſanguineum, quia quamvis
fit aqueæ perfpicuitatis, ru-
befcit calefactus ab illius ra-
diis, quinimo extinctum au-
rum candens in hoc liquore
frumentaceo verius diffolvi-
tur quàm ab ulla alia acri-
lympha. Confenfum prop-
tèrea reciprocum multis in
ac-

56 HYPOCRATES
 accidentibus, observetur,
 auti substantiam habere cum
 tritico, nam illius color di-
 citur palearis, consistentia
 mollis, & pastosa, & utra-
 que deduci patitur in tenuis-
 simas phyliras, adedut non
 ineptè conjctabar aristas
 tritici esse ramum illum au-
 reum, quo sibi in munus ferri
Proserpina filia Cereris, &
 sponsa Regis infernalium di-
 vitiarum summoperè gau-
 det, teste Virgilio, sanè cu-
 rupescissa non sine depreca-
 ta venia apud Deum Salerni
 panis audet in suis scriptis
 promulgare. Quà verò arte
 detrudatur ad Avernum sua
 cor-

C H Y M I C U S. 57
 corruptionis non hujus est
 mei instituti revelare. Nam
 pluries contigit mihi videre
 torumata auri finissimi can-
 defacta in crucibulo, & ex-
 tineta in cerevisia triticea,
 cui adjectum erat sal fossile
 ad meliorem saporem, &
 conservationem omninò pō-
 dere imminuto extracta fuis-
 se. Propterea homines for-
 tasse, quia tritico vescuntur
 intra viscera auri finissimi de-
 glutitæ massæ pondus ad gra-
 na aliquot surripiunt, quod
 in valde senibus contigisse
 pluries ostendit mihi statica.
 Qua de re accusantur injustè
 à pluribus Auctoribus Ara-
 bum

8 HYPOCRATES .
bum Physicorum præscrip-
tiones , quæ auri bracteas
miscent Electuario Alher-
mes , quia ægritudines illæ,
quæ à succo mineralium im-
perfectorum obortæ nos tor-
quent , fervorem conceptum
remutant , dum aggrediun-
tur auri scriptoriam scobem,
qua miniacei artifices pin-
gendo ditant imagunculas.
Hinc patet , quòd aurum,
quamvis inter omnia metalla
sit substantiæ planè homoge-
næ ; nihilominùs , ut triti-
cum in manu pistoris , ita ip-
sum inter Opera Chymica
suas patiatur alterationes,
qua intumescit in crocum le-
vissi

C H Y M I C U S. 159
 viffimum, in florem affurgit,
 in cremorem descendit, dif-
 fluit in varios liquores, & po-
 ftremò à fuis hostibus fulphu-
 reis in cineres periturum
 comburitur. Quamobrem fi
 triticum à piftore molitur in
 farinam, cujus major pars est
 in paffam panis reducibilis,
 & minima, quæ molendino
 adhærefcit, est fatua, hoc
 quoque succedit in auri tri-
 tura, five hæc celebretur in
 mortariolo vitreo, aut gem-
 meo, five aureo, nam pulvis
 ejus valdè tenuis fit fuligino-
 fus, qui de fe ex retortula
 vitrea dat ex igne guttas ali-
 quot coloris subrubri, fapo-
 ris

60 HYPPOCRATES
ris empireumatici, sed tamen
minimè attribuendas substan-
tiæ sicciſſimæ auri, cùm iſtud
iterum igne fuſorio exagita-
tum, quamvis in pollinem re-
ductum, regrediatur ad pro-
prij corporis pondus. Sunt
igitur illæ guttæ à concuſſu
prætereuntium exhalatio-
num, & pulverum ab operan-
tibus exeuntium, qui cùm
ſint frigidi attrahuntur à mo-
tu calidiſſimo piſtilli in con-
cavitate mortarioli præ ni-
mio motu ad eò excandescen-
tis, quòd viderim colliques-
cere utrumque abſque alio
igne materiali. Hinc anſa
oborta fortalſe perſimile in-
ſtru-

C H Y M I C U S. 61
strumentum destillandi plu-
ra, quia possumus cum ho-
rologii machina balnea, ipsas
arenas rotarum motu vehe-
mentissimo ita ex calefacere,
ut destillentur plures aquæ
imò, & comburantur quæ-
dam ligna, & ossa in perfe-
ctam calcem absque vulgaris
ignis ministerio, at si conti-
nens, & contentum carerent
planè omni sulphure ex quo-
libet motu vehementissimo
nullus oboriretur ignis E. G.
si mortariola, & pistilli fie-
rent ex glacie sub Cælo fri-
gidissimo, quia cum eadem
ratio militet pro contrariis,
tunc à motu illo frigus inten-
de-

F de-

62 HYPOCRATES
deretur, ut patet in acce-
randa refrigeratione potus
æstivi per nivis circumactio-
nem mechanicam. An verò
motus consimiles fervidissi-
mi gignantur à circumrotan-
tium Cælorum rapidissimo
cursu in sinu minerarum, nul-
latenus dubito, quia vidi So-
lis radios rupes quasdam à
natura lævigatissimas ferien-
tes repercussos ad alias op-
positas rupes, & in pyrobo-
licum conum complicatos sa-
xa in vitrum colliquare, itaut
hæc laberentur ab alpium su-
perciliis hinc inde diversor-
um metallorum guttulis va-
riegata. Num verò iste sit ille
ignis

C H Y M I C U S. 63
ignis æthereus, qui cætera
Elementa impellit ad rerum
generationem, concludo ne-
gativè, quia materia ipsa So-
larium radiorum non differt
à vulgari sulphuris, & nitri
simul accensi, ut superius ef-
fatum, & cōjuncta cum calce
argenti, quæ nigrescit con-
cipiendo in se solis sulphur
exposita ejus ardori, nil
propterea nobilioris formæ
ostendit in sua ad pristinam
massam artificiosa reductio-
ne. Quare nec itidem com-
municabit illam matricibus
minerarum suo sub aspectu
fausto Lunæ ad Saturnum
transeuntis per lineam meri-
dia-

F 2 dia-

64 **HYPPOCRATES**
dianam fusum plumbum,
inops alioquin argenti reper-
tum in examine locupleta-
tum argentea portiuncula,
adeòut audeam differere im-
mortalia effluvia cælestium
planetarum convenire debe-
re cùm terrestribus, ut ho-
rum propria immutetur tem-
peries tam in manibus artifi-
cum, quàm in alpestribus
naturæ officinis, prout au-
reus ille fert Hermetis apho-
rismus, quod est superius, est
sicut, quod est inferius. In
guinea interiori reperitur au-
rum multiplicis differentiz,
& præcipuè quodam auriginè
defædatum purpurea boli ar-
me-

C H Y M I C U S. 65
menæ æmula cartæ adinstar
rubricæ tingens, à quo plum-
bi pars in capella convertitur
in aurum optimum, ut suum
bilances ponderosum pro-
nunciaverunt iudicium. Au-
rugo hæc oritur ibi à coïtu
procùldubio cælestium non-
nullarum configurationum
cum terrestribus planetis,
quia in auro moles ejus est
corruptibilis, & apud me ha-
betur tanquam accidentalis,
color autem, quia est incor-
ruptibilis, & à me dicitur sub-
stantialis, norunt mecum ii,
qui aurum in verum lutum
convertere queunt. **A** me
veritatem hic promulgari
F 3 plu-

68 HYPPOCRATES
plures philosophantes ob-
cient mihi nimis audacter, à
me igni culinario ignem So-
larem æquiparatum iri, sed
sensus omnibus hanc verita-
tem detegere potest, si spe-
culo magno ustorio opponatur
in debita distantia fenest-
ræ ardentis clibani, nam
eosdem præstat effectus in
fusione sulphuris absque ac-
censione, plumbi, & in de-
nigranda calce argenti, ac ig-
nis Solaris. Non est igitur
tanti habenda Solisactio in
genesi metallorum, ut ha-
ctenus metallurgi clamave-
runt, cum videamus etiam
in locis rigidissimis, ut in
Nor-

C H Y M I C U S . 67

Norvegia gigni argentum in
copia , & aurum optimum ,
quamvis in minima dosi. Aë-
ris igitur infectiones , quas
universa sydera causant à
priori , mineras ditant , & de-
pauperant metallis meliori-
bus , hinc longeviores sunt
rustici , & robustiores Civi-
bus . quia perpetuò fruuntur
aëris applicatione. Lux igitur
à sulphure , & sulphur à lu-
mine propagatur , nam resol-
vitur sulphur in lucem , & lux
in sulphur , adedò ut ipsum
oleum sulphuris acidum cam-
panarium remigret , ad prio-
rem consistentiam , affusum
aëri usto , & colliquatum in
Ti.

68 HYPOCRATES

Tigillo. Ægyptii assignarunt sulphuri figuram Obelisco- rum quadrangulam, quia Solis radiis quàm simillima est, & hodie caractere non ab- simili sulphur apud Chymicos insignitur. Sulphure arborescens pumiferæ ad miraculum, flores, & aves pulcherrimæ nascuntur, si radicibus imponatur eorum, & hisce præbeatur in cibis. Optant Agricola Septentrionales ad frugum maturitatem Cælorum sulphureos afflates cum tonitru. Forte fortuna fulmine pertransiente apud phialam Soli expositam rore maiali destillato repletam, illico

co-

C H Y M I C U S. 69
colore sanguineo liquor ille
refulsit perfusus. In maximis
metallorum fodinis, obser-
vantur fulgura, tonitrua, gran-
dines, & post hæc vel ditesi-
cit vilis metalli species, vel
adaugetur illius materies,
vel aliquando in deterius
ruunt meliorum metallorum
indoles pretiosæ. Patiuntur
igitur quoque mineralia ido-
la nonnunquam varia fata,
suos manes, atque postremos
cineres per immortales sul-
phuris cum elemētis alterca-
tiones, x quibus gignuntur in-
finitæ res; sciāt autem omnes
artifices Philosophi, in sulphu-
re cujusvis generis istud fir-
de-

70 HYPOCRATES
delitefcere ſēper arſenicum,
nam ſulphur à Sole, arſeni-
cum à Luna producentur: il-
lud non ſine adminiculo Mar-
tis, iſtud non ſine interventu
Saturni, quod etiam inno-
ruit Hyppocrati, quando
præſcripſit ſulphur vivum in
Libro de Morbis mulierum,
nam in ſulphure vivo magis
eluceſcit arſenici vis, quàm
in depurato per eliquatio-
nem. An verò artificium me-
talla maturandi Hyppocra-
tes poſſederit, extant pluri-
ma in operibus ejus pro par-
te affirmativa manifeſta do-
cumenta, & quidem præci-
puè in Libro primo de Diæta,
dum

C H Y M I C U S. 71
dum melioris complexionis
crasim assimilat artificioso
temperamento, quod ars
Chymica infundit æri, ut
evadat optimum, idest au-
reum, asserit enim æs mollis-
simum, ac rarissimum pluri-
mum temperamentum susci-
pere. & optimum evadere:
novit quoque per ignem fer-
rum desquamare, & soli-
dum, ac densum efficere,
prout in Libro quarto de
Morbis, ipsumque æris flo-
rem calcinare, ut ruber fie-
ret in Libro de Morbis Mu-
lierum, ibidemque omnia
præcepta tradit, ut vitrio-
lum rectè comburatur cum
pro-

72 HYPPOCRATES
propiæ virtutis integritat e.
Cur autem de Arte metalli-
fera tractatus aliquos nobis
minimè tradiderit? credide-
rim, ne fieret perjurus hoc
neglexisse, cum de jurasset,
artis arcana perenni silentii
involucro secreta apud se
permansura. Hinc etiam, nisi
obiter in libro sexto popula-
rium mentionem facit aqua-
rum arte præparatarum, &
cratevæ radici siccæ jubet
acceryare succos liquidiores
herbarum in vasis vitreis, ubi
notandum, quòd apud Lati-
nos, & Græcos nonnunquam
verbum istud involvat destil-
late, quia Plinius meminit li-
quo-

C H Y M I C U S. 73
quorem herbarum, & quidem magis propriè, quàm non benè exprimitur veritas rei, aquam denominando liquorem pollicitum ab herbis, cum potiùs dici debeat herba aliquata ab igne. Idem auctor, ubi de sulphuris oleo, agit, illud itidem nomen sulphur liquidum. &c. Meminit quoque Suetonius liquoris rosacei, quo repleverat olim unus ex Imperatoribus lacum Naumachizè destinatum. Ad quid plura? Non sine magnis ambagibus, quæ spectabant ad destillationis secreta indicanda, propalabat Hyppocrates. Ideoque
G cum

74 HYPPOCRATES
cūm deberet doceri artifi-
cium expurgandi mucus uteri
in Libro secundo de Morbis
Mulierum jubet, quod olla
duas sextulus capienti oper-
culum imponatur, adapre-
tur, ut nihil perspiret, dein-
de verò operculi fundum
pértundatur, ut in eo fiat fo-
ramen, in foramine autem
docet arundinem indere, &
operculo probè adaptari, ut
penitùs nihil præter spiret,
cum autem hæc parata fue-
rint, luto obliniatur, ut va-
por ascendat. excitatus ab ig-
ne subjcto, quòd sanè sub-
tilis est destillandi modus sic-
cus, verùm hic nondum Co-
lo.

C H Y M I C U S. 75
lofon. Eximium etiam extat
M.B documentum in Libro 3.
de Morbis, Eructu in aqua per-
coquito, deinde ollam no-
vam in majorem ollam aqua
plenam pōnito, & alia aqua
Eructo effusa ad medium tem-
pus coquito, &c. Quam
ob causam docet me, quòd
inhæream opinioni de celan-
da artis Chymi. & subtilitate,
quam sibi proposuerat Hyp-
pocrates, ne sordesceret pro-
palata in vulgus spargiricum
Enchirisis, ut hodie deplora-
tur. Cum cæteroquin quid-
quid habeant, quod oppo-
nant, neoterici in eorum
scriptis, luculenter evinci-
tur cognita, & intimè per-

76 HYPOCRATES
specta fuisse eximio seni ar-
cana metalla eliquandi per
aqua causticas, ut superius
dictum est, atque etiam in
vapores herbas resolvendi.
Quod confirmatur ex Libro
de Flatibus, ubi asserit eo-
dem planè modo, quo à fer-
ventibus aquis vapor eleva-
tur, si obstaculum habeat,
puta galeam rostratam (ad
quod impingere, oportet)
pinguescit, & condensatur,
guttæque distillant ab illis
corporibus, quibus vapor ille
vit ipsis impactus. Nil ergò
mirandum, si parce tantùm
nuit usum sulphuris ve-
rumtamen occultè retentis,
apud se præparationum re-

C H Y M I C U S. 77
gulis. At hic insurgit quæ-
stio, an sulphur exhibitum
animalibus comminutum in
tenuissimum pulverem subi-
gatur ab eorum calore vivifi-
cante, experientia me docuit
à Gallo gallinaceo, cui exhi-
bueram sulphur admixtum
martio pani, & ejus jusculo,
ut tussienti opitularer devo-
ratum per plures dies con-
sumptum omninò fuisse tan-
to cum ejus incremento,
quod mensuram aliorum ex-
cederet ad aliquot transver-
sos digitos, plumæ autem
ejus amenissimis coloribus
variegatæ intermicabāt. Hoc
enecato ad intestina crue-
ban-

78. **HYPPOCRATES**
bantur albissimæ venulis subtilibus virescentibus seri-
tim hinc inde refertæ pulpæ,
& tota coxarum caro mirum
in modum albicabat, atque
inclusa lagenæ vitreæ in M. B.
sapidissimum fundebat li-
quorem, qui optimè profuit
ægoranti redactus in jula-
pium cum succo bellidis, &
farfaræ. Pinguedo nulla ob-
servata fuit. Sulphure itidem
cum fimo permixto flores
amenissimos procreant radi-
ces, sive bulbi saginati,
pluresque arbores alioquin
steriles sæcundatæ fuerunt,
ædedit ediderint ingentem
suavissimorum fructuum co-
piam,

C H Y M I C U S. 79
piam, quasi saxæ essent inter
vesuvianos cineres. Metalla
omnia dempto Sole, ut supe-
riùs aperui, sulphuri unicè
obediunt. & ab eo in secun-
dam reducuntur materiam,
in vitriolum, atque inde in
sulphur incombustibile, à quo
nullam aliam efficaciorè
expectet Chymicus artifex
operationem in transmuta-
tionibus ea quam ipsi præ-
stabit sulphur vulgare, quod
est verum aurum æreum,
adeòut Philosophis omnia
suppeditet, quæ artificijs ex-
celsis necessaria sunt, ut
operationes fiant mirabiles;
E. G. si affundas rorem de-
stil-

80 HYPOCRATES

stillatum quantitate librarum
duarum unciae unice sulphu-
ris egregie triti, & multoties
ad siccitatem usque provo-
ces, quam vocant cohoba-
tionem. sicut sulphur in ma-
teriam salinam vitriolaceam,
ita ut impossibile sit, illam
accendere, & cogere ad ar-
dendum, ut alioquin promp-
te sit, sulphure adhuc in pro-
prio ente subsistente. Occa-
sio sese offerret nunc multa
revelandi maxima arcana
latitantia in sulphure, sed
sufficiunt hæc sedulis inda-
gantibus aperuisse cum sincer-
itate, quod ante me, ni
fallor, nemo hactenus pro-
palare ausus est,

C H Y M I C U S. 81

*De Cupri Preparatione Medico
Chymica, apud Hypocratem.*

Inopem scientijs in hanc
ætatem. reddit Typegra-
phica libros imprimendo li-
bido; fatagunt enim omnes
Neotherici Auctores negle-
ctis priscorum doctrinis,
atque observationibus nova
excogitata, & experimenta
toti terrarum Orbi, qua late
patet, propalare. at dum
quisque peregrinas perferu-
tatur operationes, & medi-
tata, aut in præcepta, sive
potiùs antiquorum placita
coincidunt, vel alienæ erudi-
tionis

82 **HYPPOCRATES**
tionis impressos foscules
furripit, suoque sub nomine
fraudluenter vendit, recu-
ditque. Unicum autem meum
votum fuit unicuique suas
laudes intactas relinquere.
Quamobrem cum longo
temporis tractu subtili men-
tis indagine Hyppocratis
doctrinas pensitarim, atque
mirificam in ijs medendi me-
thodum medelis mineralibus
secundum animi votum per-
actam observarim, viri tam
famigerati celebritati peren-
nandæ hisce commentariolis
justum censui, ne imposte-
rùm inertes medentium quo-
rundam aures perhorrescant

ad

C H Y M I C U S. 83
metallorum nomina, quæ in
Medicum trahuntur, usum
accusantium ea nunquam è
fonte pharmaceutico degu-
stata fuisse; obmutescant
quoque nonnulli Neotherici,
futilemque suam garrulita-
tem silentio involvant, sibi
de nova medicaminum mi-
neralium inventionè tanto-
perè aggratulantes, nam apud
Hypocratem nobilissima de
æris; sive cupri extrat mentio
non tantùm, ut mihi videtur,
attem, modumvè ex eo con-
flandi medelas insinuans; sed
quo magis in admirationem
rapior, de hujus quoque
transmutatione in melius sa-
tis

84 HYPPOCRATES
tis manifestè pertractans,
virisque apprimè doctis eam
aperiens, asserit enim Tomo
primo, pagina ducentesima
prima, quòd $\alpha\varsigma$ sit mollissi-
mum, ac rarissimum, &
propterea plurimum tempe-
rumentum suscipiat; opti-
mumque evadat. Quod au-
tem mollissimum sit, eviden-
ter nobis ejus sub malleo
tractabilitas ob oculos po-
nit, adeò ut in tenuissimas
bracteolas deducatur, esse
verò rarissimum, nos ejus
facillima per viam humidam,
& siccam, per acres, atque
insipidos liquores, per attri-
tionem instituta calcinatio
per-

86 HYPOCRATES
esset potius adscritus, quàm
realis illius optimatus, Ideò-
que dicendum est tunc verè
optimum evadere, quando
in argentum, vel in aurum
ab arte transplantatur. Hoc
perspectum, satisque notum
fuisse sapientissimis Acha-
micis Ægyptiæ Terræ, pri-
mis incolis, nos quoque
certos faciunt characteres
impressi in obeliscis, cùm
Veneri characterem inver-
sum, & Stibio characterem
Veneris evertum attribue-
rint, quibus characteribus
quoque nobis utrumque
mundum Cælestem scilicet,
& Terrestrem præsignarunt
quasi

C H Y M I C U S. 87
 quasi quod inter hæc duo
 metalla , atque mineralia
 necessariò anima microcosmi
 novam à patre , parentibusq;
 quamvis pretiosiore pro-
 geniem infundat , quod satis
 sit insinuasse meis collegis.
 Nunc ne crambem in tracta-
 tu de Flore argenti , ut fertur
 antiquam recoquere videar ,
 quando mentionem feci de
 flore æris ad olivæ magnitu-
 dinem ab Hyppocrate ægro-
 tantibus propinato , tantum-
 modo addam , tunc ab Hyp-
 pocrate florem æris per os
 sumendum à flore æris solido
 sublimatum fuisse , qui glo-
 bularis decidit in istius fusio-
 ne ,

H 2

88 HYPOCRATES
ne, & projectione in aquam,
miliaris hic flos in pollinem
facillimè à trituratione redu-
citur, & elevationem ad
alembici cœci summitatem
salis armoniaci duplæ por-
tioni permixtus patitur, qui
randem per oleum tartari, &
frequentem aquæ ablutio-
nem à salis acrimonia depu-
rari debet, nam per hæc arti-
ficia corrosiva ejus obtundi-
tur acuties intacta nihilomi-
nùs manente vi abstersiva, &
exsiccante. An verò Hyp-
pocrates notitiam de oleo
tartari habuerit, quo hæc
æris sublimati fieret præcipi-
ratio, exstant in Libris de
mor-

C H Y M I C U S. 89
morbis mulierum præceptiones clarissimæ, ex quibus conjicere fas est, non solum oleum tartari per deliquium, ut dicitur, à combustis fæcibus exceptum novisse, verum etiam artem quavis nostra usitata subtiliorem calluisse, nam ibidem docet, fæcem vini albi, tenuissimam videlicet fæcis partem comburere, quæ alia esse nequit, nisi tartari cremor. At quod magis artificiosum, notatuque dignum, Hyppocratem quoque tinturam vini admixta fæce tartari combusti extraxisse, & ut cunctis patet cuprum, & vitriolum, inter quæ maxi-
H 3 ma

90 HYPOCRATES

ma intercedit cognatio, calcinasse, modumque calcinationis satis clarè de utroque docuisse, ut corrosivum conficeretur pharmacum, præscribit enim florem æris comburi, donec rubro tingatur colore, quod nihil aliud est, quàm vitriolum in mazza igne consumi jubet, ita tamen, ne diffluat, nam dum torretur, liquefcit, & in spumas abit, ubi verò probè rostum fuerit, puniceum acquirit colorem quæ sanè notitiæ viro ignaro, artisque inexperto non perspectæ fuissent, imò contra ulcera medelam quamdam putè chy-

C H Y M I C U S. §1
 chymicam describit, dum
 alumen melium, & nitrum,
 ac æris florem omnia tosta,
 atque admixta adhibet. Hic
 notandum est, quòd alumen
 prout à natura creatum cum
 nitro æri applicitum, atque
 in crucibulo per totam car-
 bonum ignitorum excoctum
 rubras istius particulas mira-
 biliter corrigat invertendo
 earundem superficiem, ideò-
 que postèa cuprum ab acri-
 monia salium repurgatum,
 elotumque fiat ex eo dulce
 corrosivum ad omnes carun-
 culas penis absumendas, &
 ulcera exsiccanda. Parant
 etiam ex hoc cupro calcinato
 pseu-

92. **HYPPOCRATES**
pseudochymici illicitum ar-
genti augmentum. Mirum est
quòd Virgilius pro ejus carru
vehendo per auram duas co-
lumbas Veneri assignaverit,
& sanè crediderim, eum pro-
cùldubio artem medendi
chymicam per illa animalia
intellexisse, quæ maximopere
nitro delectantur, duplex
scilicet hujus pondus ad unã
cupri partem volatizandam
requiri, cum quo plerique
ex Neothericis operantibus
veram auri solutionem, vel
quoque metallorum trans-
mutationem moliantur, sed
incassum, quia verum cu-
prum volatile Philosopho-
rum

C H Y M I C U S. 193
 rum in ipso sulphure vulgari
 consistit, cujus experimen-
 tum tale est, sumantur olei
 sulphuris campanarij recti-
 ficati unciaz tres, limaturæ
 optimi chalybis, uncia semis,
 primò indatur chalybs retor-
 tæ vitreæ capacitatem uncia-
 rum decem habentis, post-
 modum affundatur oleum,
 & inde arenario igne ejusdem
 olei rectificatio, ut dicitur,
 urgeatur ad siccitatem usque,
 & hoc septies repetatur, hoc
 enim tempore fixabitur ma-
 jor olei sulphuris cum calce
 chalybis quantitas, quæ si
 per infusionem in crucibulo
 ad metalli nucleum reduca-
 tur,

94 **HYPOCRATES**
tur, absque dubio regulus
subsidebit cupreæ, & ferreæ
naturæ, quod sanè superio-
ris propositionis veritatem
devincit. Quod si idem experi-
mentum sumere nobis attri-
deat cum ære ustis in eadem
proportionem superius assigna-
tam pro experimento chalybeo,
mirum dictu, quòd oleum sulphuris
sulphureum per campanam elic-
tum totum in vitriolum abeat,
fixeturque, itaut nec maximis
ignibus ab invicem dissolvi
patiatur, & hujus particula
super chalybem projecta
idem mutat copiosius in cu-
prum. Hac data occasione
re.

C H Y M I C U S. 95
 referam, quod cum semel
 rimandis cupri qualitatibus
 operam navarem, massam
 cupream unâ cum oleo sul-
 phuris condensatum, prius
 tamen in pollinem subtilissi-
 mum redactam humectavi
 ad quatuor digitos transver-
 sos cum aqua roris maiialis
 destillata, ex qua mixtura
 odor quavis ambra, & mos-
 cho fragrantior obortus est
 & liquore à sæcibus depleto
 cum phiola oblongioris colli
 per aliquot menses à me de-
 tineretur inter balnei ferven-
 tis aquas duo vitriola scatur-
 iebant ex eodem liquore,
 aluminosum unum & can-
 di-

96. HYPOCRATES,
diffimum, æroginosum alte-
rum & viridissimum, atque
mihî videbatur, quòd inter
se copulam molirentur sed
cum res ulterius non procederet,
ad utriusque exsiccationem,
ac calcinationem deveni citra
tamen rubedinem, quam induere
etiam inter vehementissimos
ignes respuere, remedium
tamen tunc acquisivi ad qualiacun-
que ulcera exsiccanda, fistulas,
fissurasque sanandas mihî
efficacissimum, & fortasse
longè superiùs combusto
flore æris ab Hippocrate
varijs in locis tantopere
commendato. Sed ut penitus
cupri

C H Y M I C U S. 97
cupri essentiam enervemus,
ejusdem generationis causã
explanandi omnem movebo
lapidem, nam si Sol Marti
conjunctus radios suos in
terram hanc evibrando à
propriis, diversisque confi-
gurationibus per fermenta-
tiones suas influxiles putre-
factam invenerit, ad cupri
metallici naturam evahit,
cujus rei medullam experi-
mentali conjectura eruere
studebo. habet cuprum, quod
auro liquefacto immixtum
maximam huic contribuat
soliditatem adeò ut quibus-
libet operibus aptum evadat,
à Marte habet cuprum, ut
cum

98 **HYPPOCRATES**
cum nullo alio metallo chalybs ferruminari possit, hinc mirabilis ejus particularum compositio existit, quæ ipsi aquæ simplici amicè conjugari, & cum ea in liquorem constanter redigi possunt. fortasse maximis innixi rationibus prisca philosophantes huic metallo Veneris nomen attribuere, quia in multorum vegetabilium succis liquefit, ut cæpæ, allij, beccabungæ, cochleariæ, similibumque herbarum acredine præditarum, ne dicam arborum, verum & quævis lymphæ mineralis, imò & ipsum oleum eidem metallo admixtum

C H I M I C U S. 99
tum existit. Mercurium prisci
Philosophi Veneris seruum
lenocinantem esse depredi-
carunt, quia dum iste Dianæ
virginitati insidiatur, resol-
vuntur ambo nempe Venus,
& Mercurius in aquam secre-
tissimam. Circa quæ credo,
quod multi ex Neotericis er-
rent, atque erraverint, inter
quos præcipue Polemannus,
& Van Helmontius, nam ex
Venere nullum tunc oritur me-
tallum album ab hujus calce
reducendum, resultat quidem
vitrum rufum juxta illud,
qui nescit vitrificare, nescit
metalla transmutare. Cum
autem hic loci de metallorū
1 2 mor-

100 HYPOCRATES
mortificatione, eorundem-
que vivificatione juxta rei
exigentiam tractetur, pro
futurum puto, si experimen-
tis evincere satagemus, me-
talla spiritu vivifico esse præ-
dita, nam juxta Aristotelem,
quæ per partium appositio-
nem fiunt, vita minimè fun-
guntur, sed contra, quia
ferrum per particularum ad-
ditionem vegetat, at nihilo-
minus motu vivifico etiam in
distantia notabili à magnete
rapitur, quod etiam cuprum
ad se attrahendo aridissimam
quancunque stamni calcem,
nec sine operantis lucro præ-
stat. At causas explicare desi-
nam

C H Y M I C U S. 101
nam, cur argentum ex aqua
forti quovis modo parata at-
trahat, cur soliditatis nervum
auro fuso indat, quando præ-
nimia sui eximii pretii dulce-
dine vim linæ, aut mallei
promptissimè admittit, quia
libra auri, cujus molities ma-
xima est, ob dignitatem vi-
ginti quatuor ceratiorum fir-
mior, magisque nervosa ab
immixtis duodecim granis
cupri in fusione redditur,
imò nulla campanarum re-
sonantia esset, nisi cuprum
percussum tinniret ruens in
amplexum atomorum, stam-
ni in percussione pistilli per-
aria sese resolventium, quip-
pe

102 HYPOCRATES
 pe quòd stannum mollius
 sit, quàm cuprum. De hujus
 mineralis lupæ pretio plura
 me effari hujus Hyppocrati-
 ci speciminis brevitatis circa
 res chymicas, atque tempo-
 ris angustia interdicat.

DE SALIBUS.

Sales à Neothericorum
 schola inter res medicas
 nunc prius adscitos plures
 insulse affirmant, & tan-
 quam perniciosos nimis false
 commordent, sed & horum
 multiplex apud Hyppocra-
 tem habetur mentio, qui no-
 bis varia eorundem genera
 hac

C H Y M I C U S. 103
hac nostra etate oblivione
penitus deleta proponit, nam
nitrum rubrum, quod assavit,
leniterque trivit, & cum alu-
mine, atque Sale rosso ad
fistulas exsiccandas commif-
cuit, planè nos latet, nec
mixture hæc absque præce-
denti artificii chymici cog-
nitione fieri potest, qua
Auctor assare nitrum, salem-
vè torrere noverat, nam as-
satio ad officium ignis lenis
planeque aeri in clibano
clausi spectat, torrefactio
autem contingere nequit abs-
que ignita carbonum arden-
tium congerie. Et quis inter
Chymicos adhuc tyro mistu-
ram

104. **HYPPOCRATES**
ram hanc non eandem esse
ignorabit, quæ in cunctorum
metallorum dissolutionem
ad validissimas, acerrimasve
aquis eliciendas adhibetur.
Cur autem hoc remedium
fistulas exsiccet, hisce paucis
rationes adferre exordiat.
Nitrum igitur, cum sit Sal
calidus, & humidus quamvis
è terris pinguibus eruatur,
agnoscit Lunam pro Matre,
Mercurium pro Patre, Sal
verò, quamvis ex aquis eli-
ciatur, Solem pro Patre,
Veneremque pro Matre re-
cipit; ideòque argentum,
quod est metallum lunare, à
spiritu nitri, non autem Salis
re-

C H Y M I C U S . 105
 resolvitur ; ita ut solutio per
 hunc maneat perspicua, cum
 turbida , & lactea fieri possit,
 spiritus autem Salis aurum ,
 ut metallum solare, adoritur,
 idemque in liquorem pellu-
 cidum transmutat , atque
 apud se retinet. Alumen gignitur à Saturno , quando inter saxa cum Venere copulatur , propterea saporem à saccharo Saturni haud absimilem exhibet , à nostro palato degustatum cum nonnulla terredine cuprea, aut vitriolacea conjuncta ; & quia plumbum, Saturni filius, in capella omnia metalla, oleaginea pinguedine suffundendo,

106 HYPPOCRATES,
do, eliquat, ut ad suæ puri-
tatis ceratia exaltet; propte-
rea alunẽ quoque menstruo
cujuscunque metalli solutio-
ni destinato inservit, nam
parum aciditatis ex se exhibet,
dum utrique sali volatilitatem
absque qualitarum suarum
transmutatione elargitur.
Hinc plures artem metalla
inter se transmutandi inquirunt,
sed nunquam ad istorum
metamorphosin pertinent,
priusquam salium transmutationem
assequantur, inter quas præcipua
erit Salis armoniaci in nitrum
integra transubstantiatio, vel
nitri in Salem armoniacum

ro-

C H Y M I C U S. 107
totalis reductio. Ignoramus
ea, quæ facili negotio ab una
transire deberent in aliam
speciem, dum nos ambitiosa
titillat præsumptio. ut me-
talla, quæ densioris texturæ,
quàm Sales sunt, non solum
ad altius evehantur pretium,
sed etiam in crocos, Mercurium
in aurum tingentes de-
generent. In meis Theore-
matibus de aere prolixè satis
exagitur quæstio de actio-
nibus sulphuris, atque nitri,
ubi fusè commoda ab hisce
duobus salibus in Physicis
oriunda declarantur, quæ
nullibi magis in unum corpus
coagulantur quàm in sul-
phure,

108 HYPOCRATES
phure, & sanè in cunctis ani-
malibus præcipuè sanguine
præditis, quin imò crustaceis,
salia hæc abundè reperiuntur
attamen in homine sulphur,
integris viribus suæ substan-
tiæ quasi altèr, & subtilis
flos at arti Chemicæ ignotus
exhalat, ut indumenta ex
holoserico cum argento in-
tertextâ multoties observa-
ta fuerint denigrata, quinimo
sacra numismata collo ap-
penfa ab hujus vapido fæto-
re infuscata. Sanguis, & uri-
na post eorum humiditates,
per ignis extractionem, pu-
rum purum sulphur, una cum
eorundem sale volarili af-
cen-

C H Y M I C U S. 109
 cendens, tandem exhibent.
 At præcipuè hoc cum san-
 guine & urinis à viris calidis,
 siccisque haustis contingit,
 qui maximè hiscè salibus re-
 dundant, adeòt eveniat,
 quòd eorundem sudor faciliè
 in utrumque salem concref-
 cat, qui linguæ lambenti sese
 offert degustandus, hinc ne-
 cessitas in medendis quibus-
 dam complexionibus calidis,
 & siccis salia prohibendi, alijs
 verò calidis, humidisve ea-
 dem præscribendi; quamvis
 hæc non sint vera principia
 neque generationis, neque
 nutritionis, sed tantum in-
 strumenta, sine quibus natu-
 ræ

K

ræ

110 HYPOCRATES
re manus in promovenda
nostra vegetatione, pluribus
que alijs sensilibus, insen-
silibusque transpirationibus
torperent. Concludendum
igitur, naturam præter Ele-
menta, & elementata spiritu
æthereo, quem vocat Vir-
gilius Enteum, per harmoniã
quãdam Cælesti omnia hinc
inde creata proficere ad cor-
ruptionem, & generationem
novam, per suas species per-
petuò circulantia, at hunc
Archæum opificem genera-
lem Hyppocrati notum fuisse
testatur liber, quem de
statibus scripsit, hoc quoque
affirmat prædicti Auctoris
ibidem

C H Y M I C U S. III
ibidem prolata sententia,
humanam sapientiam ab aere
inspirato, in quo delitescit
æther, adjuvari.

OFFRAUO

K 2 QUÆ-

III HYPPOCRATES

QUÆSTIO

*An detur circulatio
Sanguinis.*

UM Sanguis moveatur sursum, & deorsum motu celeri in venis, & arteriis majoribus; lentissimo in venulis, & arteriolis, & cum omnes venæ arque arteriæ sint tortuosæ, & ramifere: Hæc definitio, qua ponitur

C H Y M I C U S 113
nitur , dari circulationem
sanguinis, non convenit cum
essentia, qualitate, & quan-
titate rei ; quia nullum viscus
nostri corporis est rotundū,
ut verè dicamus in eo, aut
per illud, vel in aliqua ejus
parte fieri circuitum sangui-
nis. Insuper oritur hinc ma-
nifesta quæstio, & est, quod
si datur circulatio celerrima
sanguinis, qui nutrit nervos,
membranas, atque ligamen-
ta halitu suo spirituosō, se-
quitur, quòd cūm magni
morus consecutivus sit mi-
nor, nervi, membranz, &
ligamenta moveantur motu
circularià sanguinis circuitu

alup

K 3

max-

114 HYPOCRATES
maximo, quod est manifestè
falsum. At si velis nervos, &
membranas moveri motu
proprio, aut ex voluntatis
sensitivæ impulsivæ, & im-
presso nutu, adhuc major
insurgit difficultas; quia om-
nes venæ, & arteriæ inserun-
tur nervis, & membranis, &
ipsæmet constant ex mem-
branulis; unde sequeretur,
quod moveretur contentum
absque continente contra
omnem rationem. Quando
hoc dicitur fieri in corpore
vivente, ampliùs motus non
fit per accidens in animalibus
sed refertur ad proprie-
tatem formæ existentis, quæ
quia

C H Y M I C U S. 115
quia unica est in viventibus,
ipse agit quidē diversimodē
in eis, attamen unus est à
toto, & in toto.

Instabis dicendo in diver-
fis modis unius motus adest
& iste motus orbicularis san-
guinis Respondeo negativè,
quia non movetur sanguis
motu diverso ab illo, quo
movetur totum corpus ani-
male, cūm motus vivificus
suscipiat in omnibus membris
majorem, vel minorem suæ
actionis intensionem, quod
confirmatur ab experientia,
nam perspiratio, quæ fit in-
sensibiliter, nihilominus mul-
tūm diffundit vaporis, ut
pa-

116 HYPOCRATES
parebit manus calidas vitro
frigido applicando, in quo
sudor apparebit illicò; neque
perspiratio attribui potest
affectibus hujus sanguinez
circulationis, quia multa ani-
malia exanguia gaudent ea,
ut pisces, insecta; aliàs vir-
tus formatrix hebesceret in
illis, quod videmus esse fal-
sum; quia sibi inditam par-
tium simetriad servant per-
petuò hac mediante. Igitur
dicendum, quòd calor non
torqueat sanguinem in gy-
rum, ut animalium vitam fo-
veat. Quoniam si in hunc fi-
nem circumiret sanguis, sanè
ij, qui corripuntur ab im-
pro-

C H Y M I C U S. 117
proviso aliquo metu, vivere
statim desinerent ob vehe-
mentissimum sanguinis re-
fluxum ad cor suffocandum,
quod fieri nunquam visum
est, cum potius in gravi for-
midine pallor sequatur in ex-
stimescentibus, ob spirituum
vitalium repentinam concen-
trationem; alioquin si frigus
illud extremarum partium,
quod superingruit, nutrien-
tibus fieret à priori, per
commotam sanguinis mate-
riam, impossibile esset, quod
momentaneè extremæ par-
tes frigerent; nisi velis,
quòd calor ita radicatus im-
mixtus sit cum substantia
san-

118 HYPOCRATES
sanguinis, ut ab hoc effluat
ad cætera membra fovenda,
tanquam à suo primo princi-
pio, quod repugnabit semper
coram sapientibus omnibus,
qui norunt, quid sit Ether in
animalibus, cum infinities
etiam in hominibus contin-
gat, aliquos vivere sine ullo
sanguinis, vel leni caracte-
re, memini in Excellentissi-
mo Marefciallo de Melleatez
me observasse pulsû vividos,
cùm apud me degeret Am-
stelodami, ipsi tamen præ-
dixisse arterias repletas qui-
dem fuisse spiritu, exinanitas
tamen sanguine; quod ob-
servatum fuit in sectione ejus

ca-

C H Y M I C U S. 119
cadaveris annos aliquot post
reditum suum in Patriam.
Iusseram tundi venam in
Germania nobili Matronæ
complexionis plethoricæ, cui
loco sanguinis rubicundi ef-
fluxit verum lac. In strenuo
Biberio, venis apertis, loco
sanguinis haustus fuit succus
æruinosus, hic curatus ante
quindecim annos à ruffi, &
adhuc inter vivos degit ro-
bustus, quamvis exanguis. In
tympanitricis licor multoties
à venis laceris jussu Medico-
rum emanavit loco sanguinis.
In istis sanè nulla sanguinis
circulatio dabatur. Sed dices,
attamen circulabantur liquo-
res

120 HYPOCRATES
res præfati, quia in cadaveribus dissectis reperti sunt stagnantes intra ipsius cordis ventriculos. At in victimis illis, de quibus Cicero, & Plinius asserit, repertas ex cordes, cujus generis circuitus peragebatur, quod si velimus asserere corda exilia fuisse, & exsiccata, ut animadvertum est in sectione cadaveris Serenissimi Sigismundi Francisci Archiducis Austriæ. Fuit igitur cor in tali casu circulationis hujus ineptum instrumentum, erat & vita aliunde in eo, quam à corde ægrotante, ut alimoniam exlugeret. Motus igitur

vi-

C H Y M I C U S. 121
vitalis est de proprietate ani-
malium, ut proprium est ma-
terix habere formam; at ma-
teria animalium particularis,
quia in se habet, quidquid
inest materix universali,
propterea movetur unà cum
spiritu motore universi per
rarefactionem, & condensa-
tionem suarum partium; quia
caloris est rarefacere, frigo-
ris congregare; inter quas
duas actiones circumagitur
totus orbis, cum nequeant se
adinvicem superare, & nihil-
ominus ratione æqualium
reactionum sibi perpetuò ad-
versantur, nec propterea
motio fit in vacuo; quia fit
obno. L per

122 **HYPPOCRATES**
per passiones descriptas su-
perius; quia ubi totum est,
non datur inanita, cum sibi
repugnent totum, & nihil;
& sicut propriè de homine
dicitur, quòd sit animal, &
rationale, ita verò etiam di-
cimus, quòd omnis materia
sit divisibilis, & quod est di-
visibile, condensabile in se-
metipso, & non extra se, ut
volunt Epicurei. Ita tamen,
quòd detur subtilissimum
centrum in tota hac materia
universi, quòd ubique est, &
complectitur ulnis suis, tan-
quam filios, elementa qua-
tuor. Densitas igitur frigiditatis,
& siccitatis contrin-
gendo

C H Y M I C U S. 123
gendo raritatem calidi, &
humidi, & proportione ana-
tica, exadverso caliditas, &
humiditas rarefaciendo fri-
giditatem, & siccitatem,
fovent perpetuò motus in
universo, qui habent locum
quietis pro motione sua in
ætheris materia, omnibus
accidentibus experti: prop-
tereà maximus Hyppocrates
definiuit cordis materiam esse
glurinosam, ac frigidam, & à
calido calefactam, Libro de
principiis, aut carnibus. Pu-
deat igitur Neothericos non-
nullos Hyppocrati valedixif-
se, excussis disceptationibus
de alchali, & acido, quasi
L 2 hęc

124 HYPPOCRATES
hæc sint Rectores omnis mo-
tus, nam alchali non procedit à combustione activa ignis, sed à frigido, & sicco superveniente materiâ, quæ comburitur, ut patet in lebere ferventissimo, cujus fundus subter attactus non comburit digitos ob concursum frigiditatis, & siccitatis, avocatum ab igne, id quod calefeit, rursus alium frigidum spiritum in se trahit, Hypocrates &c. Quin etiam multoties absque noxa manum ipsam rectè in medullio aquæ ferventis immisi, & extraxi absque ulla læsione, quod non contingit, ubi aqua de-

C H Y M I C U S. 125
deferbuit. Acidum autem oritur superadveniente calido, & humido in omnibus aciditatibus. Hinc limonia corticem calidum, medullam frigidam habent, vitriolum, nitrum, alumen, Acetum prius exstuarunt per Solis, aut aeris fermentantem calorem in acervos congesta, aut in fimo, aut in dolio, in lapillos congelanda, antequam apta fierent. Quare patet causa aciditatis eorundem, & quod alcali, & acidum sine effectus, & non efficientia, sint elementata, & non elementa; nisi velis, quod aer, aqua, & simplex

L 3

terra

126 HYPOCRATES
terra constet à priori ex aci-
do, & alchali; quod repro-
bat sensus communis, & sic
origine ponat, quòd effe-
ctus præcedat suam causam,
quod est absolum; credunt
Neothericæ scholæ, Hyp-
pocrati ignota fuisse acidi
cum alchali disidia in anima-
libus; verùm juvenus curio-
sè condemnat viros de hu-
mana specie optimè meritos,
antequam ipsorum perlege-
rit libros, nam quid clarius
doceri potuit ab Hypocrate
Libro de internis affectioni-
bus, quàm cùm dicit, & aci-
dum, eructat, & vomit pi-
tuitam acidam, & si quid vo-
mit

C H Y M I C U S. 127
mit in terram effundas, radit
terram velut infuso aceto.
Unde patet, quòd ipsi nota
fuerit efervescencia rei fixæ
cum volatili: sed non prop-
terea motum animale[m] defi-
nierit, oriri ab acido, & al-
chali, cum optimè noverit,
omnes partes corporis ani-
malis conspirare simul, ut
motus fiat, imò, quia innu-
meræ fermentationes fiunt,
ut corpora ritè ubi una forma
nutriantur, nempe prima in
ore cum saliva, alia in ventri-
culo cum salina aciditate,
tertia in duodeno cum succo
dulci pancreatis, & amaro-
bilis, quarta in tenuibus in-
te-

128 HYPPOCRATES
testinis cum nitrositate, quin-
ta cum lacteis, & meseraicis
venis, deinde cum adipe
glandularum & omenti, cum
sanguine venoso hepatis, &
arterioso cordis ultimo cum
ossium medullis. Impossibile
est, quòd tot, tamque diver-
sæ fermentationes permit-
tant sanguinis circulationem,
quia omnes istæ functiones
servant proprium motum
juxtà sui principij, figuræ, &
loci naturam, quo motu par-
tium particulari motus uni-
versaliter sanguini attribu-
tus necessariò deletur. Di-
cendum igitur, quòd omnis
motus proveniat à spiritu,
non

C H Y M I C U S. 129
non ab humoribus, quibus
non inest vita, ut viget in
partibus membranosis, &
nerveis. Ista autem, quando
vulnerantur ab Anatomicis,
omnem vitalium partium
harmoniam perturbant, ita ut
mechanica illa laniena mini-
mè conveniat cum totius
corporis naturalibus opera-
tionibus. In uno Magnate
corruptum hepar omninò
reperitum fuit, lien autem
optimus, qui absque dubio
sanguificabat, sed crasso mo-
do fœcali; quia proprium est
jecoris chymosis, quæ fit in
eo ex chylo, & ut observavi
in ovibus juvenculis famef-
cen-

130 HYPPOCRATES
centibus non solum ex chy-
lo per venarum portarum ramuscu-
los attracto, sed ex ipso in-
digesto herbarum adhuc re-
centium cibo crudo, & vix
commanso hepar conficit
chylum, indidemque san-
guinem.

Chylus autem gignitur à va-
poribus è sanguine exhalan-
tibus sese commiscens cum
cibus adhuc in ventricu-
lo detentis; perficitur inde
transeundo per intestinum
duodenum, quia ibi inficitur
à miscela bilis ab hepate stil-
lantis, & à succo acido à
pancreate emanante. Postre-
mò per agitationem venarum
ar-

C H Y M I C U S. Ixi
arteriarumque cor arteria-
cum, & non venosum est,
imo in ipsis ventriculis cor-
dis nullus trahitur, vel emit-
titur sanguis, sed inhabitat
sola ætherea vitæ flammula
in sinistro, & aer crudus in
dextro ventriculo, qui alli-
ciunt, & repellunt sangui-
nem in vitæ nostræ alimoni-
am, & quotiescunque san-
guinis guttula attingat fibras
interiores ventriculorū cor-
dis, perit suffocata vita no-
stra.

Jecur, & sanguis in Sole
siccati in eundem conver-
tuntur pulverem subnigrum,
imò in medicina pulvis uter-
que

132 HYPOCRATES

que infervit ijsdem morbis debellandis. Cava, & porta ab hepate, non à corde, cor follis spiritibus plenus, & fons arteriarum, cava ex jecoris gibbo, porta à concavitate ejusdem. cava in dextrum ventriculum cordis se infinuat per auriculam.

Ridiculum, quòd chylus conficiatur in angustia cordis, cùm tanta ejus quantitas gignatur quotidie in ventre. Reineruditio sanguinis fit, gignendo varia excrementa pituitosa, sputaminosa, spermentosa, urinosa, lymphatica, sudorosa, rorida, adiposa, quia hæc omnia in se habet.

vud

va-

C H Y M I C U S 133
vasa lactea in venas se infu-
nuant, quia est sanguis rein-
crudatus. Ideòque mechani-
ca non conveniunt cum na-
turalibus proportionaliter;
nam inest, ut prius dicitur
vita in organis membranis,
nervis, non in humoribus.
Visus est sudor decoctus
in vasis vitreis rubescere, si
eorundem os obsignatū fue-
rit ab igne more Chymico.

Ad nihil ultra valet expe-
rimentum, quod fit per lanie-
nam in corporibus viventi-
bus, quia ubi fit dolor ibi fit
attractio. Cum Simon Pauli
contra me pugnaret susti-
nendo, quod esset una ea-
M dem-

134 **HYPPOCRATES**
demque via emittenti san-
guinem sive in pede, sive in
brachio celebraretur phle-
botomia, occidit Regem Fri-
dericum Tertium, qua per-
acta in cubitu, alio tempore
in aliis diverse complexionis,
sed simili morbo laboranti-
bus sanavit. Sanguis enim à
pedibus detractus semper
reperitus fuit mucosus, & ut
à simili adjectivum inveniam
quasi laniger; quia membra-
na, & fibra in interiori cor-
poris parte constituta faces
rumentosas non per urinam,
& aluum deponunt, sed per
pedes, quas consumunt per
quosdam sudores è calcaneis
&

C H Y M I C U S. 135
& planta pedis erumpentes.

Praxagoras apud Ruffum
Effesium inter vitalitios suc-
cos agnovit, dulcem, tem-
peratum, vitreum itidem, ut
gustatus indicat, acidum,
falsum, amarum, nitrosum,
stagnantem, quia in carnes
minimè abeunt, sed in venis
quiescunt absorpti.

Si daretur vera circulatio
sanguinis, dextra pars non
esset crassior in hominibus
(prout est) sinistra. Ratio est,
quia pars, super quam de-
cumbimus, magis alitur à
sanguine, cujus officium est
nutrientis non transeuntis,
vel circulantis. Nutritio au-

M 2 tem

136 **HYPPOCRATES**
tem fit cum reciproca mo-
tione alicui, & alicuius. Prop-
tereà omnibus corporis no-
stri partibus venis conjunctas
videmus arterias, pertenuis-
sima ossilla, ex quibus à spi-
ritu inspirato sanguis, juxta
suae mineræ exigentiam, im-
pellitur ad alimoniam, in
corporibus sanis. Dicitur mi-
nera illa, in qua spiritus se
diffundit incorruptus calidus,
& humidus, nam ut docet
Hypocrates, calor ubi, ad
extremitatem humoris; hu-
mor, ubi ad extremitatem ca-
loris pervenerint, deficit ali-
mentum calori; propterea
revertitur ad humorem; defi-
cit

C H Y M I C U S. 137
 cit motus humori, propterea
 revertitur ad calorem parti-
 cularem. Igitur utrumque su-
 perat, & superatur calor per
 omnia movendo, humor per
 omnia nutriendo, quæ qui-
 dem Doctrina superat præ-
 cepta omnia, emanata à fan-
 guinis commentitia circula-
 tione, & excludit omnes posi-
 tiones Democriti, aliorumq;
 Atomistarum; quamvis De-
 mocriti fingatur discipulus
 Hyppocrates, nam particu-
 læ, caloris & humoris ex hac
 sententia agnoscuntur, ut
 finitæ à numero, & loco.

In Evangelio cæcus cla-
 mavit, video homines quasi

M 3 ar-

138 HYPOCRATES
 arbores ambulantes : quare
 si in illis nulla pro nutritione
 earum datur circulatio hu-
 moris, profectò nec dabitur
 in nutritione animalium cir-
 culatio sanguinis, quæ pol-
 lent facultate vegetativa.

Pulsus dormientibus est val-
 dè remissus, vigilantibus au-
 tem crebrior, & magis vivax,
 se exercentibus violentus in-
 est. In fameſcentibus vix per-
 spicitur, in saturatis subſul-
 tat. Propterea dicendū quod
 omnes partes, ſanguine cir-
 culante, æqualiter in nobis
 fierent rubicundè crassæ,
 quod est falsum. Ab antiquis
 Philosophis homo compara-
 tus

C H Y M I C U S. 139
tus fuit Univerſo, quod in
ſuis motibus aſſimilatur che-
li, quæ inſtructa quodam de-
determinato numero fidium,
& à digitis Cithariſtæ percuſ-
ſa infinitos edit ſonos, quare
minimè audiendi hi ſunt, qui
ſtatuunt extra mundum, &
in vorticibus innumerabili-
bus, videlicet in nihilo ab
athomis, quotidie novas
creationes per harmoniam
quandam conſtrui. Sic nec
huic cruoris circulationi at-
tribuendæ ſunt à Neotheri-
cis tot & plurimæ functiones
quæ deſcribuntur. Novimus,
quòd ſanguini venæ, & arte-
riæ commiſceant chylum tra-
hendo,

140 HYPOCRATES
hendo, retinendo, & trans-
mutando, quæ omnes moti-
væ actiones destruunt hanc
novam sanguinis circulatio-
nem; propterea sunt venæ
triplici genere fibrarum in-
tertextæ, & sicut ab aere
superficialiter commoverat
mare, sic etiam à spiritu pe-
netratur sanguis absque eo,
quod indigeat susque deque
ascendere, & descendere,
ad irriganda viscera, & mem-
bra animalium. Aquæ scatu-
rientes non omnes à mare
emanant, sunt plures quæ
gignuntur per magnetismum
in terris salinis ab aeris attra-
ctæ humiditate.

Ab

C H Y M I C U S. 141

Ab hac sanguinis commentitia circulatione deberet deleri obesitas in omnibus animalibus sanguineis; sed videmus, quòd plura animalia benè pasta fiant pinguiissima, ut sus, capri, vituli, hædi, oportet igitur, quod aliquis ex humoribus moveatur in istis animalibus, vi potiori omni alia vi sanguinis circulantis, aliàs non ita pinguescerent, si sanguinis motus rapidissimè circularetur. Quod si dicatur, pinguedinem esse vitium animalium excrementitium, unde fit, quòd ingravescente ætate aliquando animalia, quæ

o im

142 HYPPOCRATES
olim erant pinguia absque
medela fiant sanguinea, &
carnosa. Dicendum igitur,
quod motus aliquis spiritus
animalis potissimus detur,
qui superet omnes sanguini
attributos motus, quia san-
guis degenerat in pinguedi-
nem, & pinguedo in sangui-
nem. Vidi virum monstruosae
pinguedinis, qui cibis uteba-
tur parcissime, & cui in po-
tum cedebat acetum aqua
perfusum; & nihilominus
egerebat septies in die ex-
crementa aluina compacta,
& copiose mingebat. Postre-
mò à pinguitudine suffocatus
obit post aliquot annos,
nem-

CHYMICVS. 143
nempè ex defectu spiritus
innati vivificantis. A quibus
fontibus autem exudet tanta
vis adipis in animalibus, non
timeo asserere, hoc proficisci
à cerebri resolutione, quia
reperitur exigua hujus quan-
titas in omnibus animalibus
obefis, in quibus etiam nervi
valdè exiles, & flaccidi ob-
servantur non minùs, ac in
plantis oleagineis, in quibus
radices admodum parvæ, ut
in olivis videmus; & sanè
manifestum est, oleum gigni
in arboribus ab aere potius,
quàm à terra, & aqua; quia
nascuntur in regionibus gla-
teosis, & vix radicibus pene-
tran

144 **HYPOCRATES**
trant terram. Hinc fit quod
cum nocturno tempore de-
pluat pituita in stomachum,
indolemque retineat unctuo-
sam suæ originis facile dege-
neret in pinguedinem partim
caseosam, partimque un-
ctuosam, & introducat so-
cordiam in calore, obesos
stimulans ad dormiendum,
qui affectus non oriretur, si
aliunde quàm à cerebro pi-
tuita in stomachum descen-
deret; & tunc quàm maxime
deficit motus sanguinis, quia
in quiete impellitur alimen-
tum ad superficiem, cum sint
quasi induciz, quas natura
facit, ut à venulis capillari-
bus

C H Y M I C U S. 145
bus exprimat nutritionem in
contiguas carniū partes;
quod si fieret hæc vera san-
guinis circulatio, deberent
venæ, & arteriæ esse omnes
unius figuræ, & capacitatis,
quod nunquam demonstra-
bitur.

Hinc igitur concluden-
dum, quòd si daretur circu-
latio sanguinis, homini esset
impossibile bibere, mandu-
care, mingere, excernere
fæces, ipuere, ambulare,
nutriri, loqui; quia, cum
omnia hæc inter se valdè dif-
ferant, regi minimè possunt
ab uno motu circulante;
quamvis non diffitear mihi

N ad

146 HYPPOCRATES
ad amissim notum esse arti-
ficium, quo per unicam ro-
tam varios edere possimus
motus, sursum, deorsum,
dextrorsum, & sinistrorsum;
sed comparatio hæc mæcha-
nica, quæ modulatur ad tem-
pus, instar organi variatim
pulsati, nihil prorsus militat
ad demonstrandam circula-
tionem sanguinis in corporibus
viventibus, ubi operationes
spirituales, & naturales in-
stantaneè peraguntur. Quod
si non fieret, vita nostra sub-
sistere nequireret; quia putres-
ceret ros musculorum, icor
membranarum, succus car-
nium, deniq; ipsa pituita, qua
ossa

C H Y M I C U S. 147
 ossa aluntur, & sic uniuscu-
 jusq; corpus distorqueretur,
 nec indubita simetria conser-
 varetur. Quamobrem irride-
 re debemus conatus illos,
 quibus nonnulli ex Neothe-
 ricis statuerunt, Circulatio-
 nem sanguinis procedere
 etiam ad numericas vices
 præfinitas, aded ut quidam
 numeraverint, nescio quot,
 millenas immiffiones, & emis-
 siones sanguinis per ventri-
 culos cordis; verum absque
 fundamento, quia etiam in
 homine sano pulsus inæqua-
 liter procedit, cum sit fre-
 quentior post cibum, seignior
 jejunio stomacho, & vices
 suas

148 HYP. CHYMICUS.
suas diversimodè exerat jux-
tà aeris modò frigidì, modò
calidì, modò tepidì inspira-
tionem, & ciborum qualita-
tem, imò & passionum agita-
tionem, atque cogitationis
ipsius hilarem, vel mœstam
apprehensionem. Præ præcèdè
dicendum, spiritum, qui om-
nia vivificat, esse lenissimum,
& per accidens obsequi vio-
lentis actionibus animalium,
& sicuti in Chymicis verè me-
tallorum dissolutiones fiunt
sine strepitu, ita quoq; vitam
nostram primariò dependere
à spiritu, qui regat eam absq;
labore; quia præternaturalia
sunt ea, quæ in procella, &
turbine humorum versantur.
FINIS.